

- 74 Najwyższa forma ataku: zdezastuj oprogramowanie kulturowe generujące ultrakooperację i *asabiję*: przerwij międzypokoleniową transmisję tego oprogramowania. 718, 724
- 75 Proces cywilizowania człowieka polega na tym, że za pomocą przymusu dziecko jest wyrywane ze stanu pierwotnej dzikości – stan ten to zaspokajanie przyjemności biologicznych. [...] „Cywilizowanie” istoty ludzkiej [...] polega na zbudowaniu takich mechanizmów motywacji i samokontroli, które formują system motywacyjny (w tym hormonalny – tzw. szlak dopaminowy) do osiągnięcia przyjemności (satisfakcji) z wykonywania pracy pożytecznej dla innych. 723

Bibliografia

Wybrane pozycje przywołane i cytowane. Zastosowane kryterium doboru: użyteczność koncepcyjna i praktyczna. Zasoby dodatkowe (wideo-eseje itp.) w prezentacji książki <https://chiny.pl/ksiazka/psychohistoria> („bibliografia i materiały dodatkowe”).

Wstępy

Michio Kaku, *Przyszłość umysłu*, Prószyński i S-ka, Warszawa 2014.

Sun Zi, *Sztuka wojny*, [w:] Piotr Plebaniak, *Sun Zi i jego Sztuka wojny. Filozofia i praktyka oddziaływania na bieg wydarzeń*, PTG, Kraków 2020

Isaac Asimov, *Fundacja* (I tom trylogii), Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1987.

Pytania i odpowiedzi pomiędzy Tang Taizongiem a Li Weigongiem (traktat chiński), [w:] *Sun Zi i jego Sztuka wojny*, PTG, Kraków 2020.

Janusz A. Zajdel, *Paradyzja*, SuperNowa, Warszawa 2004.

Józef Kossecki, *Gry sił i interesów w historii*, Iskry, Warszawa 1981.

Colin Kapp, *Formy Chaosu*, Temark, Warszawa 1992.

Gordon R. Dickson, *Żołnierzu, nie pytaj!*, Amber, Warszawa 1992.

Leonard Mlodinow, *Matematyka niepewności*, Warszawa 2009.

Temat I (Zostań Świętym Mężem)

- Jacek Dukaj, *Czarne oceany*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2001.
- Stanisław Lem, *Summa Technologiae*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1964.
- Stanisław Lem, *Fantastyka i futurologia*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1973.
- Nassim Taleb, *Czarny łabędź. Jak nieprzewidywalne zdarzenia rządzą naszym życiem*, Zys i S-ka, Poznań 2014.
- Piotr Plebaniak, *Chiny – Pulsujący matecznik Cywilizacji. Głębia historyczna Państwa Środka*, Chiron, Warszawa 2023.
- Frank Herbert, *Diuna*, Warszawa 1986.
- Vladimir Volkoff, *Dezinformacja — oręż wojny*, Komorów 1999.
- Ludwig Wittgenstein, *Tractatus Logico-Philosophicus*, PWN, Warszawa 2011.

Temat II (Rozpoznawanie wzorców i prawidłowości)

- Hamilton Gregory, *McNamara's Folly: The Use of Low-IQ Troops in the Vietnam war*, Infinity Publishing 2015.

Temat III (Na tropie reguł i wyjątków)

- Robert A. Heinlein, *Luna to surowa pani*, Rebis, Poznań 1992.
- Michael S. Schneider, *A Beginner's Guide to Constructing the Universe*, HarperCollins, Nowy Jork 1994.
- Miroslav Žamboch, *Wojna absolutna*, Fabryka Stów, Lublin 2014.
- Karl Popper, *W poszukiwaniu lepszego świata*, Książka i Wiedza, Warszawa 1997.
- Michał Tempczyk, *Świat harmonii i chaosu*, PIW, Warszawa 1995.

Temat IV (Natura ludzka i dominacja)

- Daniel Liberman i Michael E. Long, *Mózg chce więcej. Dopamina. Naturalny dopalacz*, Feeria Science, Łódź 2019.

Piotr Plebaniak, *36 forteli. Chińska sztuka podstępu, układania planów i skutecznego działania*, Zys i S-ka, Poznań 2017.

Radosław Sikora, *Husaria. Duma polskiego oręża*, Znak, Kraków 2019.

Temat V (Powodowanie homeostatami)

Stanisław Lem, *Niezwycięzony*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1964.

Stanisław Lem, *Dialogi*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1957.

Donella Meadows, *Thinking in Systems. A Primer*, Chelsea Green Publishing, White River Junction 2008.

Song Hongbing, *Wojna o pieniądz*, Wektory, Wrocław 2011.

Nate Silver, *Sygnat i szum. Sztuka prognozowania w erze technologii*, Onepress VIP, Katowice 2014.

Robert Greene, *Jak zostać mistrzem. Trening doskonałości*, Sensus, Gliwice 2014.

Temat VI (Kulturowe formatowanie umysłu)

Księga Mistrza Wu [w:] Piotr Plebaniak, *Sun Zi i jego Sztuka wojny*, PTG, Kraków 2022.

Witold Orłowski, *Stulecie chaosu*, Open, Warszawa 2006.

Joseph Henrich, *The Secret of Our Success. How Culture is Driving Human Evolution, Domesticating our Species and Making Us Smarter*, Princeton University Press 2015.

Temat VII (Parametry kultury i ewolucja kulturowa)

John Sugden, *Sir Francis Drake*, Plimco, 2006.

BoyéLafayetteDeMente, *Japan's Cultural Code Words: 233 Key Terms That Explain the Attitudes and Behavior of the Japanese*, Tuttle Publishing 2004.

Joseph Henrich, *The WEIRDest People in the World*, Straus and Giroux, Farrar 2020.

Peter Turchin, *Wojna i pokój, i wojna*, Wydawnictwo WEI, Warszawa 2022.

- Peter Turchin, *Ultrasociety: How 10,000 years of War Made Humans the Greatest Cooperators on Earth*, Beresta Books 2015.
- Ramsay MacMullen, *Corruption and the Decline of Rome*, Yale University Press 1988.
- James Powers, *A Society Organized for War. The Iberian Municipal Militias in the Central Middle Ages, 1000–1284*, University of California Press 1988.
- Lawrence H. Keeley, *War Before Civilization: the Myth of the Peaceful Savage*, Oxford University Press, Oxford 1996.
- Raymond C. Kelly, *Warless Societies and the Origin of War*, University of Michigan Press 2000
- Azar Gat, *War in Human Civilization*, Oxford University Press 2008.
- Ara Norenzayan, *Big Gods: How Religion Transformed Cooperation and Conflict*, Princeton University Press 2013.

Temat VIII (Wojny Świętych Mężów)

- Stanisław Lem, *Biblioteka Bibliotece XXI wieku*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1986.
- Władysław Kozaczuk, *Bitwa o tajemnice*, Warszawa 1969.
- John Mearsheimer, *Why Leaders Lie: The Truth About Lying in International Politics*, Oxford University Press, 2011.
- Krzysztof Karoń, *Historia Antykultury*, Warszawa 2018.
- Janusz A. Zajdel, *Cała prawda o planecie Ksi*, Warszawa 1983.
- Greg Lukianoff, Jonathan Haidt, *The Coddling of the American Mind: How Good Intentions and Bad Ideas Are Setting Up a Generation for Failure*, Penguin 2018.
- David Robson, *The Expectation Effect*, Canongate 2022.

Temat IX (Jak myślą imperia)

- Ian M. Morris, *Dlaczego Zachód rządzi – na razie*, Zysk i S-ka, Poznań 2015.
- Alfred Price, *Narzędzia mroku: Historia walki radioelektronicznej*, Wydawnictwo Dolnośląskie 2005.

- Daron Acemoglu i James A. Robinson, *Dlaczego narody przegrywają*, Zysk i S-ka, Poznań 2014.
- R. Reichert, *Od Cortésa do Bolívara. Zarys dziejów wojskowych w hiszpańskiej Ameryce kolonialnej*, PWN, Warszawa 2021.
- Winston Churchill, *The River War: An Account of the Reconquest of the Sudan*, Goodden and David Widger, London 1902.

Temat X (parametry homeostatów geopolitycznych)

- Krzysztof Gerlach, *Drewno szkodnicze*, Warszawska Firma Wydawnicza, Warszawa 2011.
- Evan D.G. Fraser, Andrew Rimas, *Empires Of Food. Feast, Famine, and The Rise and Fall of Civilizations*, Counterpoint 2012.
- M. van Creveld, *Żywiąc wojnę. Logistyka od Walleinsteina do Pattona*, tłum. J. Szkudliński, Tetragon/Erica 2013.
- Felipe Fernández-Armesto, *Cywilizacje*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001.

Temat XI (Jak zbudować i zniszczyć cywilizację)

- Diarmuid Jeffrey, *Hell's Cartel: IG Farben and the Making of Hitler's War Machine*, Bloomsbury Publishing PLC 2008.
- James Dowey, *Mind over matter. Access to knowledge and the British industrial revolution*. Dysertacja. London School of Economics and Political Science, 2017.
- Thomas M. Kane, *China and International Security: History, Strategy, and 21st-Century Policy*, Praeger 2014.